

Проектът „Развитие на мрежата на Черноморски център за екологична информация и образование и повишаване капацитета на сдружението” се финансира в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г. www.ngogrants.bg

Опазване на водите в Черноморския регион

Водите - ценен ресурс

Водата е безценен природен ресурс, а политиката по отношение на нейното опазване придобива все по-голямо значение през последните десетилетия. Причина за това са процесите, свързани с нанасянето на екологични щети и изчерпването на природните ресурси, които засега не са поставени под контрол. За щастие много хора започват да оценяват все по-точно скритите опасности и да настояват за по-решителни действия за опазване на околната среда на национално и най-вече на европейско ниво. В резултат на това се разширява значително инструментариумът от мерки, от законодателство до финансови механизми, за провеждането на екологична политика. В тази политика от началото на 90-те години на миналия век са въввлечени и държавите от Черноморския регион. През 2007 г. Европейският съюз става част от него и последователно прилага мерки за опазване чистотата на водите, като част от околната среда, от местното и регионално богатство. Усилията за опазване на Черно море и на крайбрежието му, за постигане на добро екологично състояние на басейна също се вписват в перспективите на европейската политика за устойчиво използване и съхранение на регионалните морета.

Съществува тясна връзка между усилията за опазване чистотата на реките и водите в басейна на Черно море и възстановяването на морската екосистема. За решаването на комплексните проблеми на този уникален воден обект, като замърсяване, загуба на местообитания и свръхексплоатация, е нужно да се търси сътрудничество много по-широко от границите на Европейския съюз (ЕС). По географски данни площта на водния басейн на Черно море е 474 000 кв. км, а водосборният му басейн обхваща 2 414 000 кв. км с части от 18 държави и население от 191 994 000 души, живеещо на тази територия. В морето се вливат втората, третата и четвъртата по големина европейски реки – Дунав, Днепър и Дон. Басейнът на река Дунав е най-големият речен басейн в ЕС и се отличава с голямо разнообразие на води. Опазването на водите на река Дунав и Черно море се регламентира от две конвенции: Конвенцията за опазване на Черно море от замърсяване (1992) и Конвенцията за сътрудничество в опазването и устойчивото използване на река Дунав (1994). Екологичните проблеми единодушно се определят от експертите като едно от най-големите регионални предизвикателства, което не признава държавни и административни граници. В двете конвенции участват както страни членки на ЕС, така и съседни на съюза държави. Две важни рамкови директиви на ЕС определят основните цели и задачи на европейската екологична водна политика в региона – Рамковата директива за водите (2000) и Рамковата директива за морска стратегия (2008). За постигането на тези цели е нужно сътрудничеството на всички страни в района на басейна.

Опазване на различни видове води

В резултат от нарастващото и интензивно потребление на вода се появяват опасности за влошаване на качествените характеристики на водите на сушата и в морето — в резултат от замърсяване, както и от промени във физическата конфигурация на водните басейни, при изграждането на нови язовири, пристанища, брегови съоръжения, канали. Все по-широк кръг от дейности се извършват в морето и с ресурси от морето.

Ние зависим в редица отношения от реките и от езерата — крайбрежни и морски, както и от подземните води. Това са най-общо казано повърхностните водни обекти и подземните води на сушата и в непосредствена близост до брега, чието качество трябва да се следи и управлява. Подобни задължения има всяка крайбрежна морска държава, която упражнява суверенитет върху определени морски води при крайбрежието ѝ. Това се отнася и до всички черноморски държави, включително членките на ЕС България и Румъния. Морските води под техен суверенитет и юрисдикция, особено вътрешните води и териториалното море, трябва да бъдат защитени и съхранени чисти, здравословни и продуктивни. В общите мерки за опазване на Черно море и постигането на добро екологично състояние за целия басейн е нужно да бъдат приобщавани и въвличани всички крайбрежни държави.

Планове за управление на речните басейни

Рамковата директива за водите е основата на водната стратегия на Европейския съюз. Тя трябва да доведе до забележимо подобрене в устойчивото и интегрирано управление на водните ресурси, тъй като за първи път в един документ са засегнати всички видове води и начини за употреба на водите.

Съгласно Закона за водите управлението на водите в България се осъществява на национално и басейново ниво. Държавната политика за управление на водите се осъществява от министъра на околната среда и водите. Народното събрание приема Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор, с която се определят основните цели, етапи и методи за развитие. Последната е приета на 21.11.2012 г. с период на действие до 2037 г., като включва в себе си краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план за действие.

На територията на страната са създадени четири басейнови дирекции, отговорни за прилагането на басейновия принцип на управление на речните басейни. Управлението на водите на ниво басейнова дирекция се осъществява чрез прилагането на План за управление на речния басейн (ПУРБ). В плановете са заложили мерки, приоритети и цели, с чието прилагане да бъде постигнато заложеното в РДВ "добро екологично състояние на водите". Басейнова дирекция за Черноморски район (БДЧР) освен РДВ е отговорна и за прилагането на РДМС по отношение на Черно море.

В програмата от мерки за постигане на екологичните цели на ПУРБ могат да се открият в следните направления: изграждане, ремонт и поддържане на инфраструктура за водоснабдяване и канализация; предотвратяване на замърсяване на водите от различни източници на замърсяване-промишленост, селско стопанство, депа за отпадъци; икономична експлоатация на водните ресурси чрез превантивни мерки по опазването и поддържането на водните количества; опазване на морските води.

Първите планове за управление на речните басейни в България обхващат периода от 2010 до 2015 г. Те се преразглеждат на всеки 6 години. По отношение на действащия към момента ПУРБ, басейновите дирекции са длъжни ежегодно да изготвят Доклад по наблюдение и контрол по прилагането на ПУРБ.

България участва в СОП „ Черноморски басейн 2007 – 2013 г.” с два планови района – Североизточен и Югоизточен. Те в доста голяма степен съвпадат с територията на управление на Басейнова дирекция за Черноморски район – Варна. Другата басейнова дирекция, чиято работа е свързана с качеството на водите в програмния район е Басейнова дирекция за Дунавски район. В Черно море се вливат директно 14 реки. По-значителни по големина, освен Камчия, са Батова, Девненска, Ропотамо и Велека. Реките от територията на цяла Северна България се вливат в Дунав, която от своя страна също се влива в Черно море.

Черноморският район за басейново управление обхваща: водосборните области на реките, вливащи се в Черно море от северната до южната граница, и териториалното море на Република България, включително вътрешните морски води. Териториалното море включва 12-милната морска акватория с площ 6 358 кв. км. срещу бреговата ивица на Черно море от нос Сиврибурун на север до река Резовска на юг, с обща дължина 378 км.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствените организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Черноморски център за екологична информация и образование и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствените организации в България.